

Ediție săptămânală
Regională
Hunedoara-Deva

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VA!

GAZETA LITERARĂ

Anul VIII nr. 44 (398) ORGAN SAPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R. 8 pagini 50 bani
joi 26 octombrie 1961

MIHAIL SADOVEANU

Titan al literelor

o pană mușcată în veninul răzvrătirii împotriva dușmanilor ce ne-au asuprit pînă în zorii acelei zile de 23 August 1944, pe care a așteptat-o năvălitor și dorit-o cu toată puterea năvălitorului. Poporul nostru s-a recunoscut întotdeauna în opera lui Mihail Sadoveanu, iar pe autor l-a înconjurat cu o nemărginită admirație și respect. Mihail Sadoveanu i-a iubit cu patimă pe croniciari și pe strălucii săi înaintași — Odobescu și Creangă — ridicînd proza românească pe înalte culmi și graul străvechi de miresme și dulceață la frumusețea înțeleasă. După eliberarea patriei noastre de sub jugul deplina cunoaștere a sufletului acestui popor, din permanența veghe a scriitorului, cu inima lipită de inima poporului său, cu urechea ațintită la cîntecul lui de dor și de nădejde. A scris cu o pană mușcată în seninul cerului despre chinul poporului și cu

teraturi noi, înobilate de marea sarcină: construirea socialismului în țara noastră, apărarea păcii în lumea întreagă.
Ne-a fost în toți acești ultimi șapte-sprezece ani, ca în întreaga lui viață, un sîmbet înțelept, luminat, entuziast, neobosit, scrierile sale, prezența sa în fruntea Uniunii Scriitorilor fiindu-ne tuturor un îndreptar, comoră neizpușabilă de experiență în luptă.
Îl conducem pe Mihail Sadoveanu pe ultimul său drum, dar înimile noastre milimile nu împădiuie lacrima. Eroii nu sînt plîșiți, îi purtăm pe scutul unei opere țără moarte spre literatură.
Ne lămărim rămas bun de la acest titan al literelor românești, hoțarilor să ducem mai departe mesajul trudei sale umaniste.

Zaharia STANCU

TELEGRAME

CONDUCEREA UNIUNII SCRITORILOR DIN U.R.S.S.

Literatura mondială a suferit o mare pierdere. Împreună cu compatrioții defunctului Sadoveanu și împreună cu cititorii romini deplîng pierderea omului pe care l-am iubit și a cărei operă mi-a fost dragă și apropiată.

MIHAIL ȘOLOHOV

IN NUMELE UNIUNII SCRITORILOR BULGARI
G. KARASLAVOV

Toți membrii Comunității Europene se prosternă înaintea operii strălucite și a activității marelui său membru, Sadoveanu. Personal am deplins moartea maestrului cu Mihail Beniuc, care se află actualmente la Roma și l-am exprimat lui, pentru toți scriitorii romini, durerea noastră și a mea.

GIANCARLO VIGORELLI
Secretar General al Comunității Europene a Scriitorilor

Moartea lui Mihail Sadoveanu nu este numai o mare pierdere națională a întregii Români și în deosebi a scriitorilor romini, ea este o pierdere pentru întreaga literatură progresivă din lume. Marea talent al lui Sadoveanu a încălzit peste tot cu căldura lui pe oamenii muncii și l-a călăuzit pe drumul pașnic spre libertate și fericire. Literatura sovietică își pleacă capul în fața memoriei lui Sadoveanu — artist marcant, om-cetățean al noii Români.

KONSTANTIN FEDIN

Împreună cu scriitorii romini sînt profund tulburat de marea pierdere a lui Mihail Sadoveanu. Decanul literaturii romine va rămîne pentru todeauna în inimile și sufletele popoarelor lumii ca un scriitor care și-a dăruit toată viața sa a ceea ce a fost nobil pentru care, de fapt, merită să trăiești.

LEONID LEONOV

Într-o măsură cel puțin la fel de mare, de oameni chemați să realizeze, de formația lor în spiritul nou al comunismului, de conștiința vie că munca lor dă și trebuie să dea roade atât pentru fiecare dintre ei, cât și pentru întreaga colectivitate a căreia îi aparțin, ca și pentru omenire în general. Dacă încercările repetate ale specialiștilor și tehnicienilor din S.U.A. de a lansa rachete și nave cosmice s-au eșecuri lamentabile, faptul se dovedește, după părerea mea, înainte de toate, poziției oamenilor de știință și tehnicienilor americani în societatea în care trăiesc și, drept consecință logică, inevitabilă, atitudinii lor față de această societate, față de muncă, față de rostul acesteia în general.

SCRITORII DIN R.S.S. MOLDOVEANEASCĂ

Împreună cu scriitorii romini sînt profund tulburat de marea pierdere a lui Mihail Sadoveanu. Decanul literaturii romine va rămîne pentru todeauna în inimile și sufletele popoarelor lumii ca un scriitor care și-a dăruit toată viața sa a ceea ce a fost nobil pentru care, de fapt, merită să trăiești.

COMITETUL EXECUTIV AL UNIUNII SCRITORILOR VIETNAMEZI

Alături de colegii noștri romini deplîngem pierderea marelui scriitor și luptător pentru pace, Mihail Sadoveanu. El era mult prieten în Republica noastră și ne vom strădui și de acum înainte ca lucrările lui nemuritoare să găsească drumul spre inima oamenilor noștri.

UNIUNEA SCRITORILOR DIN R.D. GERMANA

Cu adîncă durere am luat cunoștință de stingerea din viață a mult stimatului nostru prieten, una din personalitățile cele mai mari ale literaturii romine. Mihail Sadoveanu. Permiteți-ne să vă exprimăm condoleanțele noastre prietenești pentru marea pierdere ce v-a lovit. Mihail Sadoveanu, cu operele sale, a intrat în rîndul clasicii literaturii universale rămînînd astfel și după moartea sa veșnic viu.

UNIUNEA SCRITORILOR UNGURI

Un strălucit cod moral

în bogăția extraordinară de idei și de fapte, pe care le conține proiectul de Program al P.C.U.S., manifestul comunist al epocii contemporane, cum i s-a spus de drept cuvînt, precum și din nu mai puțin bogatul raport al tovarășului N. S. Hrușciov în legătură cu acest Program, este foarte greu de ales, pentru o discuție mai largă, un anumit punct, iar justificarea alegerii este și mai grea. M-am hotărît totuși, date fiind preocupările mele legate de calitatea de profesor, să mă opresc asupra paragrafului unde se vorbește despre educația și morala comunistă. Această problemă o consider extrem de importantă, pentru motivul că realizarea planurilor întocmite pe baza unor studii științifice aprofundate depinde nu numai de posibilitățile materiale existente în momentul respectiv, ci și, într-o măsură cel puțin la fel de mare, de oamenii chemați să le realizeze, de formația lor în spiritul nou al comunismului, de conștiința vie că munca lor dă și trebuie să dea roade atât pentru fiecare dintre ei, cât și pentru întreaga colectivitate a căreia îi aparțin, ca și pentru omenire în general. Dacă încercările repetate ale specialiștilor și tehnicienilor din S.U.A. de a lansa rachete și nave cosmice s-au eșecuri lamentabile, faptul se dovedește, după părerea mea, înainte de toate, poziției oamenilor de știință și tehnicienilor americani în societatea în care trăiesc și, drept consecință logică, inevitabilă, atitudinii lor față de această societate, față de muncă, față de rostul acesteia în general.

PROGRAMUL FERICIRII

De la Prometeu la Sparlakus, de la Babeul la fiii Marii Revoluții, Socialiste din Octombrie șiruri nesfîrșite de eroi și martiri, cunoscuți și necunoscuți, legendari sau reali, au slujit, luptînd pentru libertate, să-și dea viața pentru fericirea lumii: marea libertate, a tuturor.

Infățișîndu-și omul comunist al viitorului, în acea lume a egalilor pentru care a luptat și a pierit pe egalul, Babeul scria, în 1795: „Acel guvernămînt (comunist, n.n.) va face să dispară holerele, barierele, zidurile, lacetele la usi, disputele, procesele, furturile, asasinările, toate crimele; tribunalele, închisorile, spinzările, pedepsele, deznădejdea pe care toate aceste calamități o cauzează; invidia, pizma, lăcomia, orgoliul, înșelătoria, duplicitatea, în sfîrșit, toate viciile; și (și acest punct este, fără îndoială, esențialul) viermele neliniștii generale, particulare, perpetuu, al fiicărui dintre noi, legat de ceea ce se va întîmpla cu noi mine, peste o lună, peste un an, legat de bătrînețea noastră, de copilul nostru și de copilul lor”.

Ceea ce Babeul a visat: fericirea pentru toți cei care muncesc, — iată înfățișîndu-se sub ochii noștri. Proiectul de Program al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice nu este altceva decît programul lumii descătuse, programul acelor oameni care — mai mult decît oricare alții — cunosc prețul libertății și al fericirii, deoarece ei au sfîrșit, primii, pentru todeauna, domnia tuturor acelor calamități pomenite de Grachus Babeul.

E programul oamenilor care au transformat ghiulelele, ce nu mai departe decît acum 44 de ani atîrnau la gleznele mușcilor și muncitorului rus, în rachetele cosmice de azi. Și e programul locmai al acelor oameni, care — înălturînd spaimele și mizeriile omului exploatat de semenul său — au pregătit și construit fericirea nu numai pentru ei, ci pentru lumea întreagă.

„Muncitorii din lumea întreagă” (scria V. I. Lenin în scrisoarea adresată muncitorilor americani, la 20 august 1918), indiferent de țara în care locuiesc, ne salută, ne simpatizează, ne aplaudă pentru faptul că am rupt verigile de fier ale legăturii imperialiste, ale mizeriei tratate imperialiste, ale lanțurilor imperialiste, — pentru faptul că am cîștigat libertatea, aducînd cele mai grele jefuri în acest scop, — pentru faptul că noi, ca republică socialistă, deși chinuți și jefuiți de imperialiști, am rămas în afara războiului imperialist și am înăltat în fața întregii lumi steagul păcii, steagul socialismului”.

Acest steag al păcii și al socialismului.

Eugen JEBELEANU

În acest număr mai semnificativ: Camil Baltazar, Eugen Barbu, Vlaicu Biru, Demostene Boțez, Savin Bratu, Traian Coșovei, Mioara Cremene, Mihail Cruceanu, S. Damian, Lucia Demetrius, Al. Dima, Mihail Gafița, Paul Georgescu, Grigore Hagiu, Adriana Iliescu, Mira Iosif, Eugen Jelebeanu, Mihail Lupu, Ion Mihăilescu, V. Mindra, Silvia Nicolau, Perpessiciu, Al. Philippide, Veronica Porumbacu, Ion Marin Sadoveanu, Eugen Simion, H. Zalis.

Iorgu IORDAN

(Continuare în pag. a 7-a)

Congresul al XXII-lea, la care avem bucuria să asistăm, are o uriașă însemnătate internațională, deoarece lui îi revine misiunea de a adopta noul Program al P.C.U.S., programul construirii fazei superioare a comunismului.

Partidul nostru vede în proiectul de Program al P.C.U.S. un strălucit document al marxism-leninismului creator — manifestul comunist al epocii contemporane.

(Din cuvîntarea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej la Congresul al XXII-lea al P.C.U.S.)

E bine să fii om!

În aceste zile de octombrie ale anului 1961 — strălucit ecou peste decenii al Marelui Octombrie 1917 — naș vrea să fie în locul Domniei-Sale Domnul Winston Churchill, duca de Marlborough, de foarte multe ori ministru și de câteva ori prim-ministru în guvernarea Grațioasă Majestății Britanice.

E trist (și în același timp pentru întreaga omenire e un prilej de fericire și durabilă bucurie!) să asistăm, la capătul unei vieți, la prăbușirea cu egoism de ranet a întregului sistem de concepții pe care l-au aprins cu înversunare, în decursul a 60 de ani de politică reacționară.

E trist să asistăm, concomitent cu fallimentul acesta, la victoria strălucitoare, pe scară mondială a socialismului pe care l-au combătut din primele clipe cu perseverență, cu violență și cu furia. Dar nefericit.

Trebue să fie înspăimîntător de trist să vezi cum Majestatea-Sa Regina Angliei îl invită la dejun pe Iuri Gagarin, urmașul demn al „florișorilor bolșevici, ce au călăuzit în dinți”, în timp ce primii și comitarii săi cu nume răsunătoare, în spirința cărora ei organizaseră intervenția celor 14 state, pe care i-au înarmat, i-au îmbrăcat, pentru care i-au acuzat fără economie sfintele lire sterlinge, și sfîrșesc lamentabilă existență pe trotuarul marilor metropole apusene.

Trebue să fie îngrozitor de trist să vezi cum flămînzii, zdrențuroșii, înșingerații de acum patru decenii spun omenirii întregi, simplu, firesc și în limba rusă: „În decursul acestei generații vom întrona domnia Fericirii, Libertății, Belșugului... și să nu le poți opune nimic, absolut nimic.”

Sărmanul, meschinul, ridicolul Sir Winston!

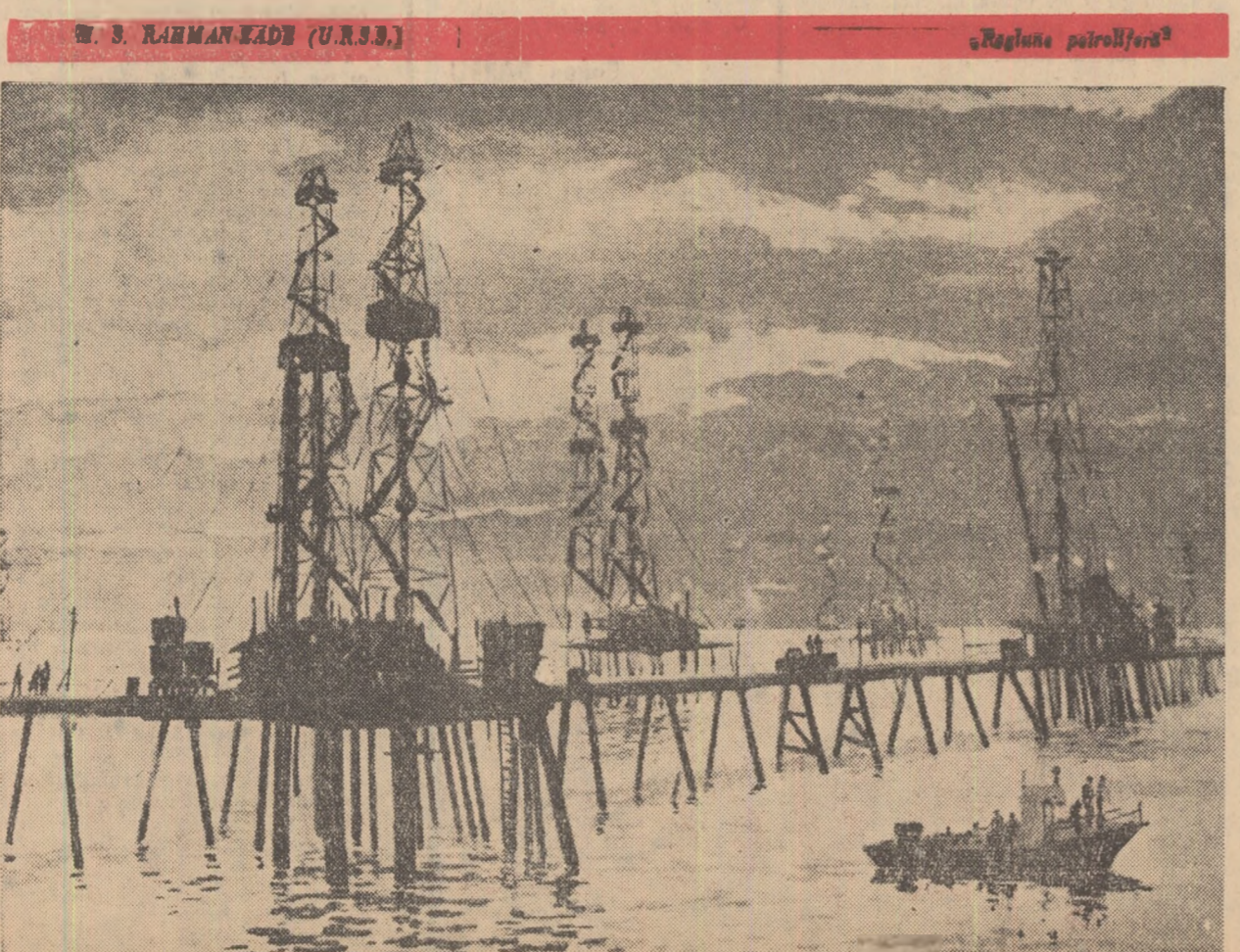
Iar ridicolul, ironia gigantică a istoriei se extinde implacabil asupra omenirii sociale, al cărei reprezentant se vede și hotărît a fost decedatul om politic britanic, biologicște încă în viață. Pentru că odată cu socialismul a pășit în arena mondială și ajutorul său cel mai proșos, arma lui cea mai puternică: Adevărul, împotriva căruia sînt, au fost și vor fi neputincioase toate stocurile de arme posibile, toate mîciunile, toate carcerile, orice teroare și orice înșelătorie. Adevărul, pur și simplu, firesc, strălucitor ca lumina soarelui, adevărul omenesc, pe înțelesul savantului atomist și al obișnuitului colic: Adevărul care face ca împotriva unei singure fraze a lui să fie nevoie de sute de tone de hîrtie-mîciună (și cu desăvîrșire degeaba!) — de aerobuștile uluitoare ale celor care aparțin unui sistem social condamnat de istorie.

Din momentul în care au răsunat zguduitorile cuvinte „O stație cutreeră Europa” și pînă astăzi, cînd de la cea mai înaltă tribună a lumii și istoriei străngării, cohonșici, intelectuali comunisti au prezentat în imediată noastră apropiere a Fericirii, Belșugului și Libertății, omenirea a înregistrat cumplite frîmțări, tragedii zguduitoare, perioade de adîncă deznădejde, cînd viitorul apărea volat, ascuns de nori negri și impenetrabili; zeci de milioane de oameni au putrezit pe câmpurile de luptă; viața a sute de milioane de oameni s-a scurs în mizerie, în ignoranță și în disperare; n-au ajutat nici dumnezeu, sîntii arhangheli, faptele biblice și îndemnul la rasemănare intru așteptarea unei răsplăți undeva în zonele aflate la cîteva sute de kilometri de scoarța pămîntului, acolo unde nici Gagarin și nici Titov n-au fost deranjați în zborul lor de cohortele sfîinților părinți și mucenici; s-au prăbușit toate miturile, din clipa în care a răsunat marelui apel: „Proletarii din toate țările uniți-vă!” și pînă astăzi cînd răsunat cuvîntul lui N. S. Hrușciov: „Nu numai urmașii noștri ci și noi tovarășii, generația noastră de oameni sovietici va trăi în comunism”.

În toți acești ani a răsunat împedea glasul comunistilor arătînd felul visat și spînzurat fîcărui om al muncii: „Realizarea acestui fel e în minile tale”. Pentru acest fel au înfruntat moartea cei care nu așteptau răsplătă după moarte; pentru acest fel au privit cu ochii curaji și calm comunarilor din 1871 fevile de pusecî îndreptate împotriva pieptului lor la zidul Feterațiilor; pentru acest fel a răsunat împedea, sîpat parca în granit, glasul lui Lenin: pentru acest fel a luptat și a învins pe toate

Titus POPOVICI

(Continuare în pag. a 7-a)

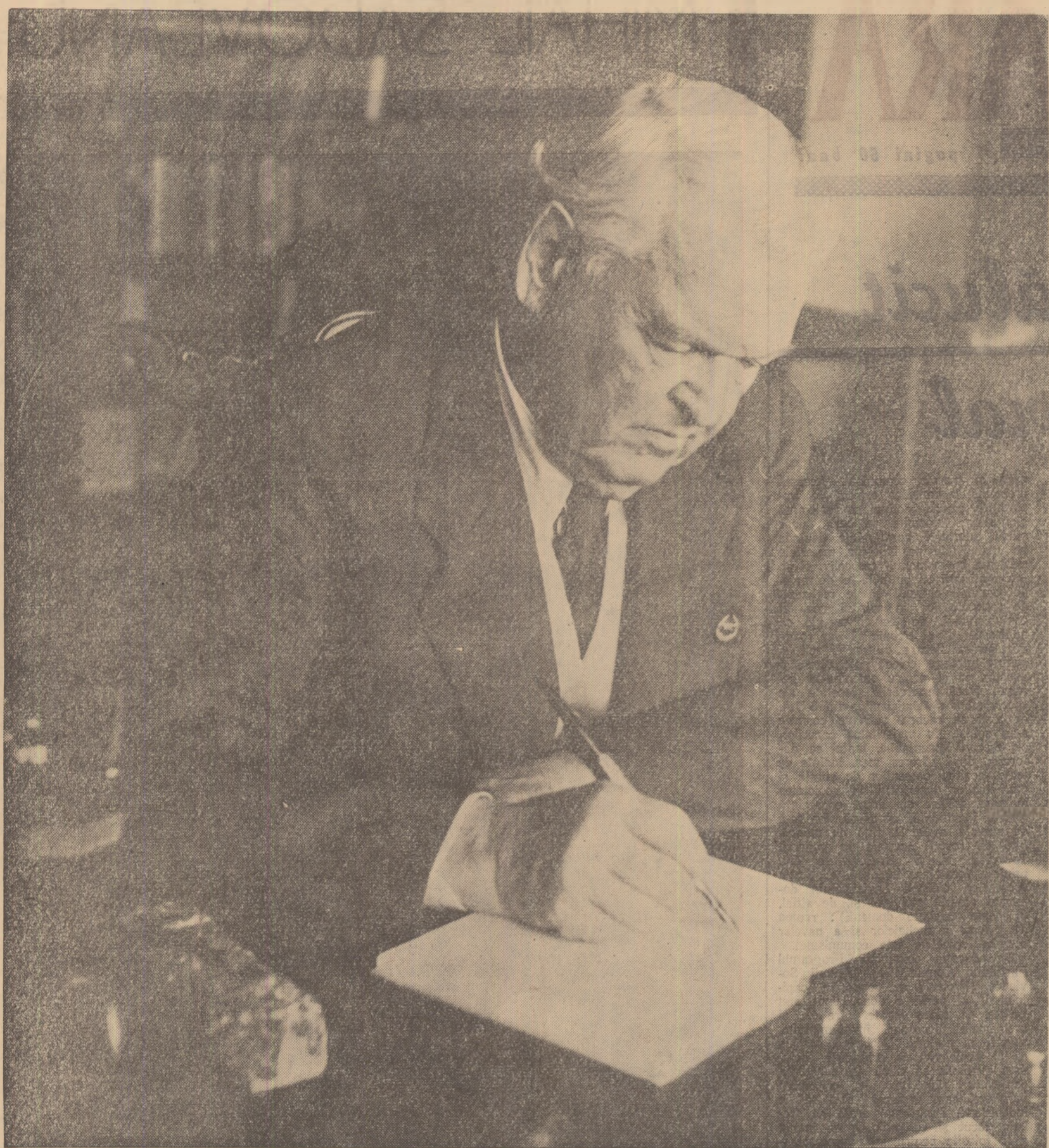

W. S. RAHMAN-ZADE (U.R.S.S.)

Regiunea petroliferă

La drum cu Mihail Sadoveanu

e însemnă, pentru literatura noastră, pierderea acestui patriarh al scrisului românesc...

Între brațele încercate de daruri. Primele emoții imaginare lui I le datorește. Adolescenții de-acum jumătate de veac și mai bine nu-și poate trăda vrăjitorul...

nilor, dar se preface în atmosfera ce învalvă, păstrează și adăunește toate scurtele, ce se ridică dinlăuntrul. Grăditele de taină, cu care s-au pornit la drum în era romantismului creației...

INSEMNAȚI DESPRE CARACTERUL POPULAR

deea că opera lui Sadoveanu a fost puternic influențată de creația populară era prea evidentă pentru a nu fi fost observată de mulți...

lul Lucrețiu, mai degrabă decît Balzac. În străvechea concepție arta era un anume mod de a comunica adevărul fundamental...

lități inedite de comunicare, ceea ce duce la relativă sterilitate și la diluarea conținutului, adică a experienței fundamentale de comunicat.

leplunea este, la Sadoveanu, o alianță intimă între gândire și acțiune, o simțină a adevăratului, a eficienței.

Cu obșnuința sintezelor fulgerătoare, G. Călinescu definea, încă în "Istoria literaturii române", opera sadoveniană ca o epopee a poporului nostru...

Caracterul popular, folcloric al operei sadoveniene, reiese și din structura sa artistică: Sadoveanu nu e romanțier ci povestitor.

lăpuna este, la Sadoveanu, o alianță intimă între gândire și acțiune, o simțină a adevăratului, a eficienței.

Mihail Sadoveanu, ca și eroul său, a înțeles de la început că marea forță a unui scriitor nu este să se exprime numai pe sine.

Moartea stejarului

La moartea verii care se duce cu frunze și - vânturi, cu amintirea soarelui și-a mării dezmiardate de culorile celui mai fierbinte anotimp...

Însă Mihail Sadoveanu avea și alte cădere, de lors, în săsuga peregrinării lor lui epice. Și aceasta am înțeles-o, îndeosebi, odată cu iniția carle de după război mondial...

De toate aceste cărți, deoptrivă de sărbătorești cu toatele, care m-au înclinat și în trecut, și în prezent...

PERPESICIUS

1937 MIHAIL SADOVEANU

VESTIRE

tu că rîndurile aceste, care-mi poartă acum glasul, îl duc pînă de parte, pînă sub ochii a mii de oameni.

cu o mîndră crădădă A lumii mîndrădădă. Că la nuntă lui a căzut o stea; că soarele și luna s-au ținut cîmbruna; că brazi și pălînși și-a avut nuntăși; proeși munși mari; păvuri, lături; și sărele mii și stete făclii.

Maria Teresa Leon și Rafael Alberti în vizită la Mihail Sadoveanu (14 octombrie 1961)

Mihail Sadoveanu sau puterea cuvintului

La moartea lui Mihail Sadoveanu dispară un glas...

alături de Partidul celor mulți, și în ceaștii victoriei...

N-a fost doar o uriașă personalitate. A fost expresia artistică a geografiei spirituale a poporului său...

„Dintr-o lumină slabă a depărtării și-a trecutului, ca-n cercul negru al unei ochișoare...

A pornit la drum într-o vreme când scriitorul era un paria. El a infirmat această condiție...

Și dacă noi nu vom mai putea răspunde, vor răspunde strămoșii lui Mihail Sadoveanu...

Eugen JEBELEANU

O inimă, care te bucuri... O inimă, care te bucuri cu deliriu, O inimă, care te bucuri cu durere...

O poezie inedită de Mihail Sadoveanu (facsimil).

Glasul cocostircului albastru

Este de mirare cum cercetătorii de seamă ai literaturii noastre au putut săvârși naivitatea de a măsura cu paralele asociative suculența operei lui Mihail Sadoveanu...

— Sono gli uomini di Suo Onore, am răspunde odată cu postelnicul Ștefan Meșter, prietenul Jderilor...

Pe planeta sadoveniană, acești cavaleri ai vieții se nasc cu semnul magic al seminției celor drepti și tari...

V. MINDRA

TELEGRAME

Sint adinc mihnit de moartea minunatului scriitor, omului, a lupătorului pentru pace...

Primind tristă veste despre moartea eminentului scriitor român, inflăcărat luptător pentru pace...

Președintele Uniunii Scriitorilor Coreeni HAN SER IA

Exprim sincerele mele condoleanțe familiilor eminentului scriitor român Sadoveanu...

VSEVOLOD IVANOV

Sint profund îndurerat de plecarea din literatura românească și universală a scumpului Mihail Sadoveanu...

LEV KASSIL

O OPERĂ SAU O LITERATURĂ?

In drama poporului românesc eu nu am primit cu simpatie pe cei care au fost exploatați...

rivii în ansamblul ei, dar putem ignora oare atracția sentimentală a lui Sadoveanu...

lor sale, nu ne surprinde mai de puțină vitejii unei vieți ce vine nelămurit...

omului care a înțeles că el nu e un scriitor oarecare, ci un rapper al multor...

AI. DIMA

Pe noi ne interesează căldura lumii nouă, formarea omului nou...

Nu ni se sugerează o viață elementară sau accidentală, ci una profundă și vesnică...

Ne putem, deci, îngădui să vedem în numeroasele volume ale lui Sadoveanu...

Da, tot ceea ce s-a spus așa de frumos și de atrăgător despre opera mea este expresia unor adevăruri...

MIHAIL SADOVEANU

Sint, fără îndoială, numeroase scrierile în care eroul principal e țărănul...

Da, dacă depășim tematica, pătrundem mai adinc în țesătura povestirilor...

Și astfel, când Mihail Sadoveanu nu mai e printre noi...

Marile pilde

slăzi, când Mihail Sadoveanu nu mai e printre noi...

pana lui alții nedreptății se spulberă, aerul devine respirabil...

Ami care au trecut, să fie peste patrie, cite vîrfele de iocane p-au lăsat!

Tot atât de unitar mi-a apărut întotdeauna în ceea ce a făcut permanenta lui atitudine democratică...

Da, dacă depășim tematica, pătrundem mai adinc în țesătura povestirilor...

Și astfel, când Mihail Sadoveanu nu mai e printre noi...

Și astfel, când Mihail Sadoveanu nu mai e printre noi...

Laudă diamantului

Moartea unui scriitor de seamă și da impresia deolaltă simplă și tulburătoare că ești de față la un fenomen cumplit și rar al naturii, cum ar fi prăbușirea unui munte și năvălirea pe locul nuda a stat a unor ape mari. Impresia aceasta nu este deloc un efect al imaginației poetice; ea corespunde unei realități profunde. Omul-munte s-a prăbușit în adâncimile pământului și în urmă: se întinde, umplând zările, uriaș ca marea, opera lui, adică tot ce rămâne și durează, Moartea lui Mihail Sadoveanu nu face decât să asistăm la un astfel de fapt.

S-a luat demersul obiceiului ca la dispariția unui artist să se vorbească numai de intervalul de timp necesar pentru stabilirea perspectivei definitive în care posteritatea va așeza opera. Se fac pronosticuri și se scotează viitorul. Cu opera lui Mihail Sadoveanu asemenea socoteli nu-și au rostul. De vreo jumătate de secol ea face parte din tezaurul nostru dinastic. Cel care scria aceste rânduri a învățat-o în școlă așa cum o învăță copiii de astăzi. Mihail Sadoveanu trăiește în inima poporului nostru, alături de Miorita și de Eminescu. Pământul românesc e viu în opera lui Sadoveanu și e firesc să ne gândim că această operă va trăi cât va trăi acest pământ. Așternind pe hirtie fraza asta îmi vin deodată în minte niște versuri pe care le-am

compus mai demult, pe care nu le aveam scrise nicăieri și aproape le uitasem, dar care desigur că își dădeau vînt la ascunsă în păturile adînci ale memoriei. O dată ce adăinarii, în timp ce îmi rostiram fraza de mai sus, s-au trezit din nou, ca să iasă acum la învală, poate dintr-o unea secretă înrădărită:

Cîndva în munți am dat de niște stînci
Care chîtau. Sau, poate, soarele
Cînta din ele-asa cum în vechime
Scotea, se zice, sunete de liră.
Dintr-un colos de piatră, în Egipt,
Poate-or fi fost și ele statuî odinioară.
N-a spus lui Alexandru Makedon
Un sculptor că e gata să-ți cioplească
Statuia dintr-un munte.
C-un riu pe umăr și-un oraș în palmă?
Privindu-le mai bine m-am gândit
Că stelele-acelea sînt niște sarcofagi
În care-au fost înmormîntați giganții.
Și ticălitul meșter sculptor timpul
Le-a tot cioplit pînă la făcut asemene
Cu trupurile dintr-unu...
Dar cîntecul, o! cîntecul acela
Pe care eu l-am auzit, de unde,
Din ce tăceri străvechi, și lungi și-adînc
S-a strîns învîndu-se-n acele stînci?

Un cîntec la fel cu acesta mă lîntim
Pînă întodeauna cînd citesc și recitesc
Pe Mihail Sadoveanu în paginile lui e
sențiale, care sînt sîmădzenie. A fost

nevoie de cele treisprezece sau patru sprezece secole de existență a poporului român, și a limbii române, a fost nevoie de alta vreme în care viața spirituală bogată și fecundă, a românilor își afla expresia numai în creația orală a poeziei populare anonime, a fost nevoie de o lungă dezvoltare culturală petrecută în conștiința poporului, cu monumente literare scrise abia în ultimii patru sute cincizeci de ani, au trebuit toate acestea ca să se nască omul care a scris în el rîndurile acestei obscură dar conținutului dezvoltării și a seos din limba românească comori incomparabile de frumusețe, din totodată glas cu vigoare realistă și cu strălucire poetică suficientelor, lucrurilor și speranțelor, ca și limba milonare și etc, ale poporului nostru, adunînd în opera lui cu o putere de descriere fără egal cele mai felurite înfățișări ale priveliștilor românești și în anii de după Eliberare, contribuind cu vorba și cu fapta la construirea vieții noi în țara noastră. Au trebuit toate acestea pentru ca să se ivească Mihail Sadoveanu, așa cum numai după frumătățile geologice lungi și adînci s-a ivit diamantul.

AI. PHILIPPIDE

Mihail Sadoveanu în ziua de 14 oct. 1961.

VERONICA PORUMBACU

Moment de tăcere

Toamna cînd totul lînde mai mult spre pămînt și frunze desprinsă răsuna ca ploaia de taleri și apa izvoarelor căuta mai repede albia, și cerul cade în largile falduri de neguri și clopotul clipelor surîa corolile-aramel, toamna — deodată păstră un moment de tăcere: ca luminarea se stîrne în lume-o lumină, care scaldase și frunze și vînt și izvoare... Cînd a simțit pămîntul intrarea în somn? Cine a dus dintr-o dată vestea din creangă în creangă? Frunza-n cadere se-opri cu fruntea în palme de aer, Vîntul făcu în o mie de graiuri odată, izvoarele își suspendară curgerea lină și limba de clopot o clipă lăcu-ndoliată... În toamna cu ore de miere, totul păstră un moment uriaș de tăcere.

GRIGORE HAGIU

Pădure sadoveniană

Sub bolțile pădurii tale, sub streșinile lungi de brad, eu am intrat înflorat și lin pe luminoasa cale.
Dintre izvoare, o suviță cu-o stea și-un tel încremenit, în suflul ml-au reamîntit cîntările de miorită.
Alci, o lume-ntr-oagă doar, pe care singur tu o știi și ochilor mirați o-nvii, în zăngăniți pe zări, de arme.
Trecutul tot filtrat încap și capătă solemn contur, scripește viitorul pur pe-oglinzi de lînișite ape.
Sub bolțile necălinate, scripind adînc de înțelese, eu am intrat copil, și les bărbat, îmbogățit în loate.

CAMIL BALTAZAR

Mihail Sadoveanu

Dascăl subtil al limbii românești, Cu miez bogal și farmec de nespus, Spre mălăilor lărmă ne porți, — ai dus Pe toți acei pe cărți cu slovele-ți în hărăzești. Ți-l scrișul orgă și e măiestrit penel, în grava lui cadentă, strălucire, —

Citim istoria țării. Aspră războare; Afliăm în tine-un luptător fidel,

Stînd, mindru-n front, cu templele cărunte, Precum ar sta-n furtuni și soare, un munte.

TRAIAN COȘOVEI

Mărturisire

De foarte mulți ani îmi spun mereu acest lucru: Intr-o zi, îl voi vedea totuși pe Mihail Sadoveanu. Mă voi întîlni față în față cu el și fericit voi putea să-l privesc de aproape, de aproape de tot fericit să fiu în preajma lui, să-i simt respirația de munte, oceanul liniștit al privirilor.

simțind că după această întîlnire, vor avea loc în mine schimbări pe de-a-neregul.

Dar ca să mă încumet pînă la el, mereu am avut nevoie de îndelungă pregătire, și niciodată n-am putut hotărî că simt vrednic pentru această înfățișare.

Să fi pornit să-l întîlnesc pe Mihail Sadoveanu a rămas pentru mine dorul neîmplinit, de mil de ori repetat, trăit imaginari — așa cum, prin somn, visăm din cînd în cînd nesfîrșite, fantastice ascensiuni lunare. În munți vecini cu eternitatea. În munți, tot în sus, spre izvoare...

SADOVEANU ÎMI ESTE O ÎMPĂRȘITE LEGENDĂ ȘI ASPRĂ, ÎN CARE VREAU NEAPĂRĂT SĂ AJUNG.

MIOARA CREMENE

Pisc alb

...Iar cînd lăcea și el lăcea ades era un fel al lui de a vorbi, tot, cu prezența sa și cu un grai, înlors spre el, care ne cuprîndea.

cu baris negru, vechi de răzvrătiri, — atunci dacă priveam în jur mai bine urcaserăm drumul tot și asfințit, trecuserăm codrul peste pieptul lui.

Pisc și constructor falnic al tăcerii, cu roata neagră-a pălăriei sale, cu-aureola — negrul disc solar, pește zăpei simbolu onemesec, emoționant simbolu onemesec, înconjurînd gîndirea și spunînd etern, limbajul vorbelor din noi.

Scriitorii au datoria cetățenească de a milita și de a agita, mai cu seamă în acest moment istoric în care lumea își caută o nouă cale a dezvoltării sale. În acest răstimp al încercării și al războaielor nervilor, se creează forța rezistentă a conștiinței colective a oamenilor muncii de pe tot pămîntul. Această forță e în mers și va birui.

1960

Într-o republică populară ce-și deschide drum nou după pînda fericită a Uniunii Sovietice, literatura nu poate fi izolată de interesul permanent al obștei muncitoare. Treburile literare devin parte integrantă și organizată a muncii de partid. Țara noastră n-are ce face cu literatură „care nu fac politică” și cu cei care pretind că dormitează în turn de fildes. Țara noastră are nevoie de scriitori militanți în vederea progresului ei necontenit. (...) Arta noastră de acum trebuie să exprime noblețea muncii, biruința omului împotriva naturii ostile, ridicarea și îmbunătățirea sufletului colectiv într-o lume nouă de frăție și pace cu toate popoarele pămîntului.

1960

MIHAIL SADOVEANU

Fotografiile sînt executate de DAN GRIGORESCU

Anul trecut, la Neamț...

Despre „taina sadoveniană”

Din legătură cu structura sa de artist, cu componentele personalității sale, ale universului său literar, Sadoveanu a afirmat nu odată că acestea provin de la popor. „Poporul este părintele meu literar”, — spunea el în 1933.

În articolul Mosteniri (Mărturisiri, pag. 197). Cu zece ani mai înainte, în discursul de recepție la Academie, el făcea elogiul poporului, prin laudele pe care le aducea poeziei folclorice. Și arăta din nou, cu acest prilej, măsura în care își recunoștea, drept mareștri pe Neculce și pe Creangă. „De la Neculce și pînă la Ion Creangă a curs vreme îndelungă: aproape două veacuri. Și în unul și în altul simțesc însă stîlbul cel veșnic al neamului. Și la unul și la altul găsesc caracterele specifice ale poporului nostru. Și unul și altul au înfîșurat pe aceste plături și cu seos la soare vechile cormori... Atci e panteonul meu literar, simplu și rustic, fără podobe, ca natura, însă măreț, ca și dînsa”. (Mărturisiri, pag. 102). Comunicarea cu cel doi dascăli s-a stabilit, așadar, prin literatura populară, prin trecut, prin dragostea pentru pămîntul strămoșesc. Este nevoie să mergem mai adînc în cercetarea acestor legături intrucit, la Sadoveanu, receptarea folclorului, a naturii, a trecutului, a întregii mosteniri de tradiții, datini, cultură, limbă, urmează o cale specifică și se alcătuiește pe temelia unei filozofii proprii, care intră în compunerea sistemului său general de idei și reprezintă și determină conotațiile poeziei de artist aflat alături de popor, în slujba poporului.

Metoda realistă a scriitorului și laborioasa sa muncă literară nu trebuie să facă să dispară, înlocuite cu sugestii despre revelații, inspirări, trans-

mițere magică a misterelor naturii, etc.

Sadoveanu spunea: „Se înșală cine crede că o privești e aceeași văzută în aceleași condiții, că răsăriturile, amiezile și amurgurile se repetă; că clipel curg monotone. Cine e atent vede și aude pururi altceva; fiecare fracțiune a vieții își schimbă perspectivele necoerente — și în sine și în raport cu noi” — înțeleg că ceea ce Sadoveanu înțelegă în realitate la îndemina tuturor, umanitatea învîntă și-o stăpînească, dar totodată ea s-a îndepărtat de natură, în sensul că nu s-a mai ivit nevoia ca fiecare om să trăiască în însuși fiecare fenomen al naturii, să simtă cu fiecare floare, pîru, giăz, pentru a le cunoaște în profunzime. Știința modernă, în special, cu tehnica ei perfecționată, sprînjindu-se la rîndul ei pe toate cunoașterea anterioară, a eliminat empirismul și a romantismul din activitatea de înțelegere în stăpînirea naturii. Ceea ce rămîne în afara cunoașterii fiecărui individ, în acest stadiu al însușirii științifice a naturii este înfățișarea deosebită a fiecărui val, a fiecărui ploier de vară, a fiecărui dezgheat, a fiecărui stejar din pădurea de stejari, a fiecărui frunze din coroana stejărilor. De altfel, pentru necesitățile curente ale umanității nici nu e nevoie de aceste „amănunte ale amănuntelor”. Poezia însă — și opera lui Sadoveanu este veritabilă poezie — întrebunțează cu mult folos acest fel de trădături distinctive ale tuturor lucrurilor. Prin firea sa, Sadoveanu s-a dovedit doritor — și capabil — să parcurgă pe cont propriu, o parte a procesului uriaș străbătut de umanitate, de-a lungul existenței sale, s-o facă parțial cu procesul de însușire a cunoștințelor teoretice, consemnate în legi, formule și noțiuni. Adică, să descopere el însuși, să verifice experimental cauzele și formele de manifestare ale unor din fenomenele cunoscute pe cale teoretică, pe calea culturii sistematice — să înțelegă caracteristicile peisajelor în diferite momente și împrejurări, în schimbarea lor neîntreruptă; să înțeleagă societatea respîndu-și o parte din energie (o parte numai, căci învățătura sistematică îl ajută totuși să valorifice timp și efort) — dar ajungînd la o cunoaștere profundă a vieții, a oamenilor, a societății în unele secțiuni. Printre-o formulă cum metafizică, am spune că este o afirmare, o stare de conștiință materialistă, a unui om în căutarea unei filozofii materialiste. Acest fel

de-a lungul milențiilor, sistematizate științific, sintetizate în formule și legi, au scutit tregat generațiile timpurilor mai noi de a reface mereu și mereu, fiecare, procesul de descoperire a adevărurilor din natură, datorită cărui descoperiri să se poată apăra, să-și asigure hrana și continuitatea speței, să se organizeze, să-și înfrumusețeze viața, să ajungă chiar stăpînitorul naturii. Cunoștință tot mai profundă natura, omul a înțeles că se cunoaște mai bine pe sine însuși. Generațiile mai noi, cu cit se apropie mai mult de vremea în care ne aflăm, cu atît au dobîndit aceste cunoașteri, fixate de-a gata de către înaintașii care le-au cucerit cu mari eforturi și pe durate lungi. Ceea ce azi e un adevăr simplu, — a necesitat odinioară trudă și timp pentru a-l stăpîni, — tot astfel cum în vîltor vor părea lucruri știute din todeauna, ceea ce azi, omenirea cucerește fărîmă cu fărîmă.

Apropîindu-și natura, cunoștinđu-și viața intimă, descîrîndu-și tainele, înscrîndu-și în tratate la îndemina tuturor, umanitatea învîntă și-o stăpînească, dar totodată ea s-a îndepărtat de natură, în sensul că nu s-a mai ivit nevoia ca fiecare om să trăiască în însuși fiecare fenomen al naturii, să simtă cu fiecare floare, pîru, giăz, pentru a le cunoaște în profunzime. Știința modernă, în special, cu tehnica ei perfecționată, sprînjindu-se la rîndul ei pe toate cunoașterea anterioară, a eliminat empirismul și a romantismul din activitatea de înțelegere în stăpînirea naturii. Ceea ce rămîne în afara cunoașterii fiecărui individ, în acest stadiu al însușirii științifice a naturii este înfățișarea deosebită a fiecărui val, a fiecărui ploier de vară, a fiecărui dezgheat, a fiecărui stejar din pădurea de stejari, a fiecărui frunze din coroana stejărilor. De altfel, pentru necesitățile curente ale umanității nici nu e nevoie de aceste „amănunte ale amănuntelor”. Poezia însă — și opera lui Sadoveanu este veritabilă poezie — întrebunțează cu mult folos acest fel de trădături distinctive ale tuturor lucrurilor. Prin firea sa, Sadoveanu s-a dovedit doritor — și capabil — să parcurgă pe cont propriu, o parte a procesului uriaș străbătut de umanitate, de-a lungul existenței sale, s-o facă parțial cu procesul de însușire a cunoștințelor teoretice, consemnate în legi, formule și noțiuni. Adică, să descopere el însuși, să verifice experimental cauzele și formele de manifestare ale unor din fenomenele cunoscute pe cale teoretică, pe calea culturii sistematice — să înțelegă caracteristicile peisajelor în diferite momente și împrejurări, în schimbarea lor neîntreruptă; să înțeleagă societatea respîndu-și o parte din energie (o parte numai, căci învățătura sistematică îl ajută totuși să valorifice timp și efort) — dar ajungînd la o cunoaștere profundă a vieții, a oamenilor, a societății în unele secțiuni. Printre-o formulă cum metafizică, am spune că este o afirmare, o stare de conștiință materialistă, a unui om în căutarea unei filozofii materialiste. Acest fel

de a se comporta ar rămîne gratuit, dacă nu e însoțit de un mare talent artistic, de o mare capacitate de invenție. Pentru necesitățile curente ale omului de cultură, acest procedeu nu e necesar; pentru orice specialist — om de știință, creator de artă, sociolog — acest proces rămîne pînă în prezent unicul. Nu există medic bun care să nu știe întreg corpul om-nesc — fiecare la acest stadiu de la a; nu există matematician specialist, care să nu reia întreaga știință a numerelor pînă la el — și acestea nu în mod general ci în toate cauzalitatea și funcționalitatea lor. Sadoveanu a străbătut un proces echivalent în domeniul cel mai complex, pentru că e cel mai bogat — al poeziei naturii, a cunoașterii omului, în vederea zugrăvirii lor. El s-a apropiat de natură, de om, de societate, cu toate simțurile deschise, ca oamenii din vechime. A înregistrat, a descoperit singur, sau i-au descoperit alții diferite adevăruri în formă empirică, oameni care nu aveau cultură, care la rîndul lor descoperiseră singuri adevăruri sau le primiseră nesistematizate, primitive, de la înaintași. Observarea amănunțelor, în această cunoaștere e mult mai bogată, treapta senzorială e mult mai solicitată. S-ar putea spune că opera lui Sadoveanu e o lungă și amplă poezie a cunoașterii umane (în timpuri străvechi pînă azi). Dacă pornim de la modalitatea receptării realității vom vedea că se explică specificul modului cum apar la Sadoveanu numeroase manifestări și atitudini ce compun universul său de probleme, atît de original, se pot înțelege altele raporturi specifice: om-natură, om-societate, viață-moarte, prezent-trecut, prezent-viitor, realitate-literatură etc.

Sadoveanu trece cu ușurință, în opera sa, de la observație la fantezie, de la adevăr la legendă și poveste, totul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente ale viziunii sale, elemente care (în numai de poezie. Spiritul critic al autorului ne călăuzește cu îndemnare către înțelegerea conținutului rațional din bogatul învîntuindu-se într-o poezie care, departe de a ascunde realitatea, o neolifică, o subliniază, prin imaginație. Apeli la astfel de elemente rămîne un procedeu literar și trebuie considerat ca atare, el nu trebuie confundat cu filozofia însăși a scriitorului. Nu trebuie să se atribute drept concepte de viață, componente

Probleme ale poeziei actuale

Spiritul militant al poeziei

Moziunea estetică de poezia politică, menită să definească și să delimiteze un anumit gen de poezie, și-a îmbogățit conținutul. Ea a depășit sfera liricii evenimentului politic intern sau internațional, de a mare forță agitatorică, atunci când poetul izbutește să exprime artistic realitatea sau emoția în fața uriașelor izbăviri ale clasei muncitoare. Poezia politică-manifest este în bogăție pe măsură ce gândirea politică devine tot mai mult motorul modalităților de a simți și acționa în toate împrejurările vieții.

În lirica noastră începe să se contureze mereu mai ferm și mai complex portretul spiritual al Comunistului. „Ca urmare a transformărilor social-economice în țara noastră a luat naștere și se dezvoltă tot mai mult o morală nouă, socialistă” se arată în Raportul la cel de al III-lea Congres al P.M.R. Trădăturile morale noi ale constructorilor socializmiului constituie marea temă a poeziei noastre. Ei înșiși, prin meseria lor, activiști pe tărâm ideologic, se exprimă și se definesc original contribuind astfel la autocunoașterea și educarea omului acestei epoci. Dincolo de stăbilități inerente — care desigur, trebuie și ele, într-un cadru politic, analizate — ultimele lucrări ale poeziei noastre redăse acel permanent mod de a gândi politic care se manifestă firesc, organic integrat chiar și stărilor de contemplare, de reverie, de meditație. Ne-u interesat, aici, modalități noi prin care unii poeți din generația, să-i zicem, de mijloc, au izbucnit scriind despre munca pe uriașele șantiere ale construcției socialiste, despre eroismul comunistilor din ilegalitate sau lupta de eliberare a populațiilor din coloni, să ridice poezia politică și, implicit, creația lor la un nou stadiu de dezvoltare.

În aceste șantiere sînt nu doar obiectul interesantelor rapoarte ci și declaratorul unor trăiri multiple și variate pe care poezia încearcă să și le definească și să le comunice în sensul unui schimb permanent de valori interioare cu cititorul — constructor al comunismului. Surprinzind o trăsătură sufletească a celor pe care i-a cunoscut, Ion Brad în poemul „Marile urase” (I. rom. 2/1960) scrie: „Ei, zidar și dulgher / Îndrăznind firesc, fără laude și ambalii / Înfrunzesc / Au sentimentul marilor urase”. Alături de acestuia Aurel Rău încearcă o stare euforică în care transpare sentimentul ritmicității comuniste a cărui temelie o așază constructorii de azi cu care se simte, prin solidaritate, confundându-se: „Sînt cu zidarii pe schele albe (...) Așteptăm, cum bate sub noi larg marea / Să începem a crede că-noet plutim / Pe mari vapoare prin apele timpului” („Blocuri pe litoral” — Steaua 5/1961). Dincolo de imaginea dinamică a modului în care muncește tînăra generație („Din arcul fierții noi am fișit sigetă”), Ștefan Iureș are deosebitul echilibrant geometrii (vede „frumosul” în „Jaguri simetrice de oțel”) și al liniștii echilibrate ce urmează (fiind scopul) acțiunilor tumultuoase: „Dinamitind năpraznic pulverizăm o rocă / Explozia mai urî-n ecoul inercial / Dar locul ce se naște cînd am sfîrșit, evocă / O profunzime calmă, de cristalin” (Luc. 5/1961).

Sînt interesante portretele prin care poezia încearcă să creționeze figuri de muncitori sau activiști de partid, Tiberiu Uian este prin definiție, credem, un poet pictural în sensul în care artistul Simonide consideră că „pictura e o poezie mută și poezia o pictură grăitoare”. „Mînerii în lumină” e un tablou care concentrat și depășind descripția, sugerează lăria fizică și spirituală: „Așa cum stau ca muntele de drept / Nu știu spre care ochiul să-ți îndrept / Nu ști de stîncă-ăpără, în clin / Ori ei pe umeri muntele îl tin...” (Viața românească nr. 5/1961). Ștefan Iureș aduce un elogiu muncii anonime într-o imagine de o delicată strălucire: „Pata de var, profilul trist / Le-am amintit tuturor / că exist / ... / Ca barierele cit de tragice, / Să nu întunece dreptele zile, / Sterg, o să mișcare rotundă, lină / Numele meu dizolvat în lumină” („Anonimata”, „Spălatoreasa de geamuri”, Gazeta literară nr. 4/1961). Al. Andrișoiu creează atmosfera camerei de lucru a unui activist sugerînd prezența unei personalități frumoase prin echilibrul interior pe care îl conferă viziunea științifică marxist-leninistă

care se grăbesc atîtea cărări / Înima mea ca o sită-l strecoară / Să nu vie mil din adînc / Și unde amare / Din depărtări. / Lui Ion Brad nu îi sînt străine tablourile bacoavene în care se mișcă cu autentică sensibilitate, ca în „Copilăria” (Viața românească nr. 8/1961): „Pe cer în loc de stele, avioane / Carbonizări, copacii de cer sînt spinzurați / ... / Dar cine să răspundă și cine să mai vie? / Cu buzele crăpate de sete, singurînd / Copilăria noastră fără copilărie / Se leagănă așemenea spinzurații-n vînt”.

Al. Andrișoiu declară că „încearcă readucerea în actualitate a cîntecelor vechi, a cîntecelor, madrigalurilor și micilor balade” (Viața românească 7/1961). Andrișoiu folosește forme poetice grațioase și elegante în care știe a-și situa ferm și firesc ideile devesch ale crezului său comunist. „Laud veșnic nemuriri / port pe mîni subiri / plîmbe și trîndășii / întregii omenirii” („Cantilenă”, Viața românească nr. 5/1961).

Este adevărat și că așteptăm de nu izbutește totdeauna să integreze artele stărilor interioare profunde, gîndirea lor politică. Creația lor artistică (și aici e locul s-o spunem, i-am dorit mai prezente în publicațiile noastre literare), trădează încă unora o artificialitate delimitare a temelor poetice de lirică intimă.

Sîntem îndreptățiți să așteptăm de poezii noi — personalități atît de diferite — relevarea valențelor multiple ale poeziei politice.

Adriana ILESCU

Toamna pe lacul Mogoșoaia Foto: MARIANA ALEXANDRESCU

Marcel Bresașu și judecata criticii

Marcel Bresașu oleră cîntările sale, inscrite de la „Cîntarea cîntărilor” la „Dialectica poeziei” sub semnul unei confruntări etice acute — lirică, despre imagine, despre măiestrie, etc. Dar în ce context? Săfrînzînd documentarea superficială, comoditatea celor ce preferă să umble pe cărări bălăntoare în loc să asalteze înălțimile, vorbăria goală, emoția rătăcită. Nu odată vibrant, autorul „Dialecticii” face elogiu înfrîntării greutăților, al experienței de viață faurite la focul marilor încercări: „Din eric copac al pădurii / se poate cîmpani un calarg / dar ericul sîrnat al securii / e prețel plecării spre larg. // În rîuri-veșnic deschise / mai gîlbie sevele-adînci / Altmînteri, corabia cu vise / își spulberă prora de stînci” („Aparențență”).

Acestei poezii de vîldie resurse etice și simpatice și adversitățile sale artistice prin „Dialectica poeziei” și este normal să explice să reflecteze la o serie de aspecte cărora fabula le evidențiază înțelesul. De la reflecția morală la didacticism este însă un drum prea lung ca tovarășul Oarcășu să-l străbată dintr-o suflare. Contopirea ideii cu sentimentul care o potențează fine de structura artistului gînditor. Frumoasa elegie „Înfrînere cu ploaia”, spre a aminti un exemplu recent, reconstituie un motiv deprins și îl convertește în lauda vieții. De drept cuvînt, deci, s-a remarcat că „aplecarea spre reflecție nu poate fi desprinsă de tendința de aprofundare filozofică și a-fectivă a realității”. Faptul a fost subliniat de Vera Călin și Eugen Simion. Digresivul acide cenzurează eufuziunile, însă ospitaliere ele gîzduiesc impresii stentice despre lîmpul nostru și psihologia contemporană. Sfera emoțională a asociațiilor e largă și lucid înflăcărat, artistul își exprimă încrederea în idealul comunist.

Vechea diferențiere făcută de critică între poezia „de concepție” și „de sentiment” este, desigur, foarte discutabilă, intru cît între cele două noțiuni nu există un hiatus; sentimentele, în poezie, exprimă o atitudine estetică și, prin aceasta, concepția de viață. A vorbi în acest caz de o poezie de idei, detașată, ca o modalitate aparte, pare lipsit de fundament estetic. Există totuși un tip de sensibilitate lirică pre-dispus la reflecție, la comentarea pasionată a ideilor. Un asemenea tip de creator meditează asupra epocii sale, cîntînd un delimitat (printr-o permanență confruntare cu propriul eu și întru-un continuu. Intersuranță, poezia de cunoaștere a lumii și a vieții obiective valorile morale și filozofice ale timpului pe care îl străbate. Socialismul schimbă nu numai viața materială a oamenilor, ci și viața lor lăuntrică, moral-spirituală.

Procesul de emancipare, fundat, cum spunea Marx pe „deslîntirea pozitivă a proprietății private considerate ca auto-instrăinare a omului” reia pe om la propria sa conștiință, rezolvînd conflictul dintre „om” și „natură”, dintre „om și om”, dintre „obiectivizare și autoafirmare”, dintre „libertate și necesitate”, dintre „individ și specie”. Dezalienarea omului care începe în socialism, corespunde astfel unei „reale lucrări în stăpînire a esenței omenești de către om și pentru om”. (Marx: *Manuscrise economice-filozofice*). Transformările morale au o condiție obiectivă. Constructorii vieții noi au schimbat prin munca lor mîinată nu numai fața patriei, sau schimbat și pe ei înșiși. Munca devine un laborator subtil al psihologiei umane, îmbogățind viața lăuntrică a contemporanilor, formînd conștiința și etica lor socialistă. Din aceste dislocări extrem de fine poezia își extrage substanța ei revoluționară. Este firesc ca toate aceste condiții sentimentale „general omenești”, „universal valabile” să capete un conținut specific, logic și interior să fie legate de logica socială.

Un domeniu extrem de fin, ca cel erotic, răsfrîngînd valorile morale ale timpului nostru, chiar dacă, printr-o clasificare definită, el aparține metavelor universal valabile în literatură, întrucît sentimentul ca atare este universal, concepția asupra ideii de dragoste diferă. Fără alte oculari trebuie observat că în poezia contemporană sentimentul erotic apare însoțit de ideea unei certitudini în ceea ce privește realizarea lui, „Surrisul certitudinii” cum ar spune Nina Cassian, vechiă această realizare în iubire, omul liber față „de eroare, de spaimă, de cîln”, eliberat moral și spiritual, își repune în drept pasiunii și sentimentele sale, le rola înfraga plînsate. Viața și iubirea, cum spune aceeași poetă devine un „leplia spectacol tu aer liber”, ceea ce sugerează o existență nu idilică, ci pasionată, demnă, multilaterală, ferită de capacele plîcitosului și ale meschinăriei.

De viață și dragoste se leagă, firesc, și sentimentul desparțirii de ele. Unui motiv clasic de elegie, poetul realist-socialist îi substituie o viziune nouă, care nu are nimic deprins, un tragic. Cîndul unei desparțirii inexorabile nu trezește, de pildă, în stantele lui Marcel Bresașu (v. *Înfrînere cu ploaia*, I. rom. 2/1961) dezgustul de viață, nu întuneacă frumoasele realizări pasiunii erotice. Versurile (de-o remarcabilă finețe) sugerează modul cum poetul depășește tristetea și convertește elegia într-un suav poem de dragoste. Ploaia care julește, plînsul norilor din „chîntă-valele spațiale”, bucurîndu-se, surcol strune ale harfei din lum / care stiu cam să plece departe”, formează, virtual, un cadru favorabil meditației pesimiste. Simbolurile în însă din matca lor de solitudine și tristețe dezolantă: „dar și ploaia, și seara, și pîlul de brazi ori să-și murmure-aiunea: străino / E fără întoarcere clipa de azi, / e fără întoarcere: vino!”

Viziunea vieții triumfătoare înfrînge sentimentul de înfrînere în fața forței de dezagregare a morții. O asemenea sugestie ne-o dă, de exemplu, Eugen Jhebeleanu în *Două cîntece împotriva morții* (col. *Poezii și poeme*). Cum trece și fațom, se întrebă poetul, răscolit de imaginea morții bucurîndu-se, pentru că în jurul omului înconjurat de umbrele întinerului să creăm un „cere de nevăzute vibrînd de-o viață triumfătoare?”

Este limpede că valorile morale și filozofice ale epocii noastre se răsfrîng în domeniul mult mai larg decît ceea ce se cheamă, cu o formulare consacrată a criticii: „sentimente fundamentale”. Meditația, atît în ceea ce privește cunoașterea propriei zisă sau transpusă pe terenul pasiunii și al moralei, îmbrățișează sfere multiple și, implicit, însoțește modalități lirice variate. Ea nu este poezia politică de atitudine civică (ca de pildă în *Anticomunismul* de Alton Rădu Paraschivescu, V. rom. Nr. 6/1961) sau poezia caminului, poezie de evocare a universului domestic, sau poemul numit în mod impropriu: „Obiectiv”, raportat la o temă concretă. Artistul dăcă este cu adevărat om al epocii sale privește lumea și viața (cu domeniile ei cele mai subtile) prin prisma valorilor înfrînute ale timpului, devenind propagatorilor lor înflăcrați.

Eugen SIMION

ÎNȚINIRI CU SCRITORII CUBANEZI

În seara zilei de 24 octombrie, a avut loc la Casa scriitorilor „Sofia Voiculescu” o întrînire cu delegația culturală cubaneză, din care face parte poetul Benec Ponce, criticul și eseistul Fernando Campoamor.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de poetul nostru, Eugen Jhebeleanu, care a relevat apoi destulul femeii cubane de astăzi, luptătoare pentru cauza revoluționară. Fernando Campoamor a împărtășit impresiile acumulate în cursul vizitei sale în țara noastră, subliniind utilitatea unui schimb economic și cultural tot mai intens între patria noastră și Cuba.

După ce în continuare Dan Desliu și Eugen Jhebeleanu au evocat cu căldură amintiri din călătoriile lor în Cuba și-au citit traduceri din poezii contemporane cubaneze: Nicolas Guillen, Armando

Fernandez, Alvarez Baragano, Roberto Retanon, Angel Augier, și traducerea a părții din poezii de Eugen Jhebeleanu, Dan Desliu, Geo Dumitrescu, Romulus Vulpeșcu, Constanța Buzze. În încheierea întrînirii au oaspetii cubanezi, poezii Veronica Porumbacu, Geo Dumitrescu și Ghiorghiu Tomozet au citit poezii originale închinată Cubei revoluționare.

ERATA

În cronica literară din numărul trecut, în coloana 3 se va citi: „Jules Romains („Oameni de bună credință”), Roger Martin du Gard („Jean Barois”).

MIRCEA BALAU

„Spre simțiri”

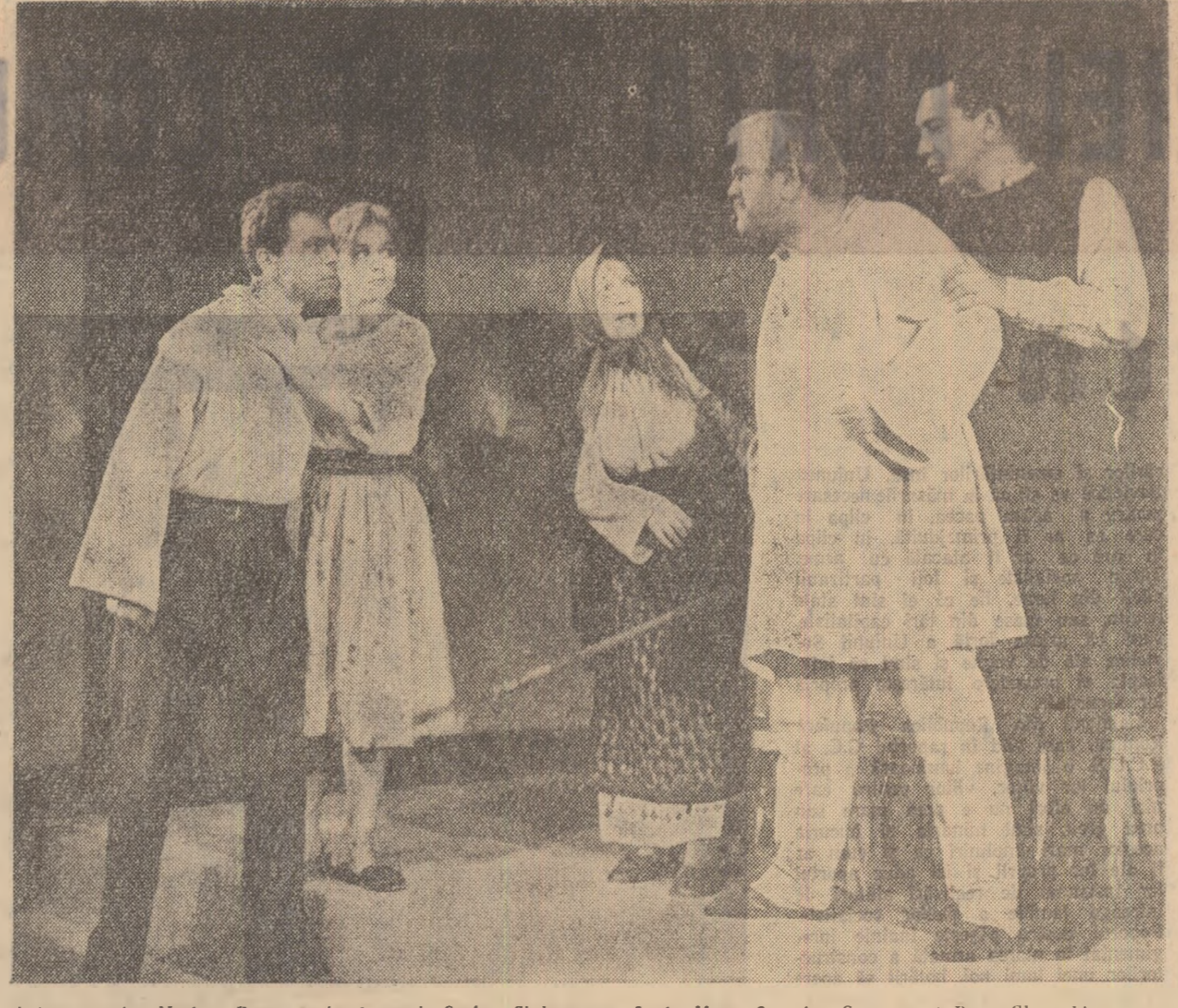

H. ZALIS

GARNET cinematografic Alexandr Nevski

Eisenstein și Homer. Intr-un fel filmul despre invazia cavalerilor teutonici și înfrângerea lor este o epopee eroică...

Artista emeri Marieta Rares, artistul emeri Ștefan Ciobotaruș, Lucia Mara, Octavian Cottescu și Petre Gheorghiu într-o scenă din piesa „Viața și feciorii lui” de Lucia Demetrius...

Lucia Demetrius și cronica dramatică

Intorându-se pe alia poziție, V. Mindra... cronica dramatică este departe însă în părți la analiza conflictului...

Intorându-se pe alia poziție, V. Mindra... cronica dramatică este departe însă în părți la analiza conflictului...

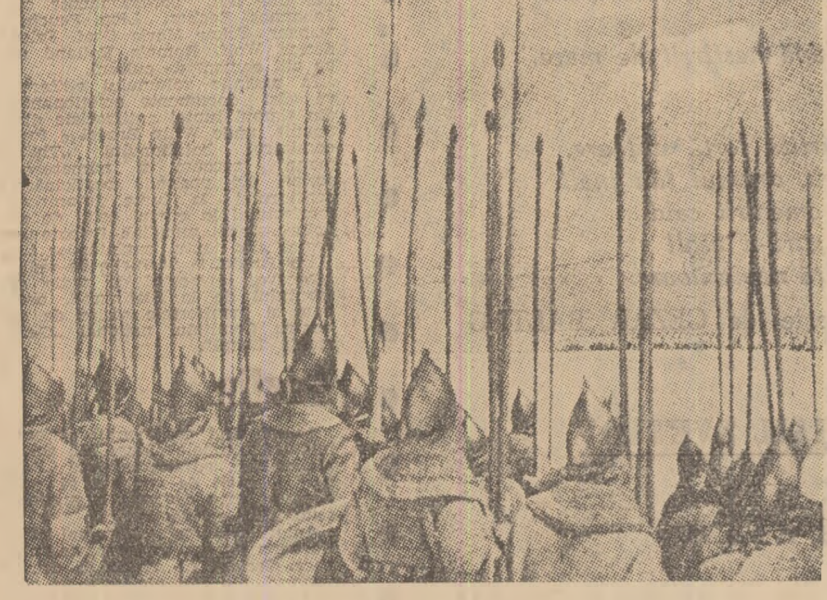
Intorându-se pe alia poziție, V. Mindra... cronica dramatică este departe însă în părți la analiza conflictului...

Critica criticii

să-i prindă pe eroi într-o înclătcare zădărnice... Ajungem, așadar, la o diversitate de opinii în critica dramatică...

să-i prindă pe eroi într-o înclătcare zădărnice... Ajungem, așadar, la o diversitate de opinii în critica dramatică...

să-i prindă pe eroi într-o înclătcare zădărnice... Ajungem, așadar, la o diversitate de opinii în critica dramatică...

temkin" și Ivan cel Groznic, dacă socotim numai filmele cele mai mari...

temkin" și Ivan cel Groznic, dacă socotim numai filmele cele mai mari... La Eisenstein fantezia imagistică ascuțită de legi și corespunde unor necesități de conștient...

Umbre albe

Faptul că primul film documentar artistic datând încă din perioada filmelor rusești...

nunte la obiceiurile lor sînt respinse de la bun început de băștinii. Intre reprezentările staturii burgheze și locuitorii...

nunte la obiceiurile lor sînt respinse de la bun început de băștinii. Intre reprezentările staturii burgheze și locuitorii...

nunte la obiceiurile lor sînt respinse de la bun început de băștinii. Intre reprezentările staturii burgheze și locuitorii...

Scenariul filmului „Umbre albe”, scris după romanul „Tara umbrelor lungi” de Hans Ruesch...

Cadrul din filmul „Umbre albe”.

fronturile Armata Rosie; pentru acest fel a dat milioane de jertfe și a frunus popular sovietic în Marele război...

fronturile Armata Rosie; pentru acest fel a dat milioane de jertfe și a frunus popular sovietic în Marele război...

GARNET Teatrul început promițător

Inercerea de a caracteriza Teatrul de Stat din Piața Neamului... Prințipa direcție către care s-a îndreptat atenția regiei...

CONSTANTIN COȘA (Lăe-greieru) în „Băiatul din banca doua”

Desene de SILVAN... nerii în slăbirea sensurilor piesei, apropiindu-se...

ANA CRISTI (Domnica Rotaru) în „Secunda 58”

gar, micul colectiv de actori se audează abia acum, trecind printr-un proces de cristalizare...

Un strălucit cod moral

dacă mi pot exprima astfel: „Intransigență față de nedreptate, trîndvie, necinste, carierism”.

noțiune, de însemnătate primordială pentru înfăptuirea etapei finale a socialismului...

lui pe al cărui steag glorios, purtat brăzdat în toate bătăliile, a scris cu litere de foc cuvîntul FERICIRE.

E BINE SĂ FI OM!

trale din lume, Sputnik, Vostok I și II, sistemul de înălțămînt sovietic, ziua de lucru de 6 ore...

Titus POFOVICI Iorgu IORDAN

